

FOTO VAN DE MAAND MAART 2022

SPORT EN SPEL

De foto's van deze maand zijn afkomstig uit de periode 1900-1920 en geven een beeld van de sportieve activiteiten van kwekelingen in die periode. En dan vooral van de 'droge' sporten die in die jaren naast natuurlijk de 'natte' (roeien, wrikken, zeilen, zwemmen) volop werden beoefend.

De bevordering van de lichamelijke vlugheid, en verbetering van stand en houding der kwekelingen. Jan Spanjaard (jvi 1816) was in 1838 de eerste commandant van de Kweekschool voor de Zeevaart die vond dat daaraan iets moest worden gedaan. Dat er in de voorafgaande 50 jaar niet of nauwelijks aandacht bestond voor 'lichamelijke opvoeding' van de kwekelingen was niet echt bijzonder. Waar gymnastiek of lichamelijke opvoeding tegenwoordig een regulier en vanzelfsprekend onderdeel van de onderwijsprogramma's is was daar in de negentiende eeuw nog geen sprake van; pas in 1920 zou het in het (lager) onderwijs verplicht worden ingevoerd.

Op voorstel van commandant Spanjaard stelden de commissarissen in september 1838 gelden beschikbaar voor de aankoop van enige toestellen 'om hen in de speelluren de gymnastiek te doen beoefenen'. Hoewel er door de kwekelingen druk gebruik van werd gemaakt zag Spanjaards opvolger Rutte Jochems er het nut niet van in; op zijn voorstel werd in oktober 1840 de gymnastiek alweer afgeschaft, de toestellen werden opgeruimd. Pas rond 1865, na ook andere ingrijpende wijzigingen in het studieprogramma van de Kweekschool voor de Zeevaart, kwam het vak 'gymnastiek' weer terug in de Kweekschoolroosters en zou daaruit – later als 'lichamelijke oefening' – niet meer verdwijnen.

Het in 1880 geopende nieuwe Kweekschoolgebouw omvatte een ruime gymnastiekzaal, met toestellen en ruimte voor balsporten als volleybal en basketbal. En ook de binnenplaats – die in 1900 na het slopen van de naastgelegen schuilkerk 'De Pool' aanzienlijk werd vergroot – bood volop gelegenheid voor de beoefening van balsporten als hockey, tennis en korfbal. In 1909 schonk commissaris H.L. van Lennep de Kweekschool zelfs nog een heuse kegelbaan, maar de animo voor het kegelen bleek echter niet groot. Wel was er in die jaren de nodige animo voor beoefening van de schermsport, dat gebeurde onder leiding van de destijds befaamde schermleraar Leopold van Humbeek.

Sportbeoefening bood de kwekelingen ook de overigens schaarse mogelijkheid zich ook buiten de Kweekschoolmuren te begeven. Niet alleen voor deelname aan roei- en zeilwedstrijden, maar in 1918 bijvoorbeeld ook aan een sportdemonstratie van de Centrale Sportcommissie voor militairen in de 'Stelling Amsterdam'. De deelnemende kwekelingen sloegen bij deze gelegenheid een dermate goed figuur dat ze aan de militaire deelnemers ten voorbeeld werden gesteld.

De oprichting van de kwekelingenvereniging *Mare Liberum* in 1945 gaf de sportbeoefening aan de Kweekschool een enorme boost. De binnen *Mare Liberum* fungerende sportcommissie organiseerde niet alleen de nodige sportactiviteiten, maar bevorderde ook dat daaraan zo veel mogelijk kwekelingen deelnamen. In de jaren vijftig organiseerde de sportcommissie jaarlijks een toernooi tussen de verschillende zeevaartscholen waarbij gestreden werd om prijzen in diverse sporten: zwemmen, roeien, hockey, basketbal en voetbal. Dat toernooi werd dan afgesloten met een groot feest in hotel Krasnapolsky. Naar verluidt liep dat feest 'traditiegetrouw' flink uit de hand, reden waarom het na enkele jaren werd afgeschaft.

Vanaf het begin van de jaren tachtig werd jaarlijks deelgenomen aan het BAVO-toernooi, waarbij BAVO stond voor basketbal en volleybal. Het toernooi vond gedurende een weekend afwisselend plaats in Maastricht, Leeuwarden, Breda en Den Helder, met deelname van in die steden gevestigde hogescholen en militaire opleidingsinstituten. Ook dit toernooi ging traditioneel vergezeld van een 'daverend' feest. Ten slotte kunnen in dit kader nog worden genoemd het kortstondige bestaan van een kwekelingenrugbyteam in 1986, training in judo en karate aan het eind van de jaren tachtig, en in de jaren negentig jaarlijkse deelname aan de 'Kennedy-mars', een wandelmars van zo'n 80 kilometer rond Sittard.

Bronnen:

- J.C.M. Warnsinck - De Kweekschool voor de Zeevaart en de stuurmanskunst 1785-1935
- N.D.B. Habermehl - De Kweekschool voor de Zeevaart en de Hogere Zeevaartschool Amsterdam als instellingen voor beroepsonderwijs; in Tot een rechtschapen en kloek zeeman toe te rusten 1785-1985, jubileumboek tweehonderd jaar Kweekschool voor de Zeevaart
- Wereldwijd, Wereldwijs; jubileumboek *Mare Liberum* 1945-1995